

فلسفه هویت های متکثر را زیر یک هویت واحد جمع کند

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد با اشاره به اینکه بالاترین هویتی که ادیان آسمانی بر آن تأکید کرده اند هویت دینی است، گفت: قرآن تعبیرش این است که ان المومنین اخوه این بالاترین هویت است.

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد با اشاره به اینکه بالاترین هویتی که ادیان آسمانی بر آن تأکید کرده اند هویت دینی است، گفت: قرآن تعبیرش این است که ان المومنین اخوه این بالاترین هویت است. به گزارش مهر، محور روز جهانی فلسفه امسال "جوامع شمول گرا؛ سیاره پایدار" است. جوامع شمول گرا یعنی جوامعی که هویت های مختلف در کنار هم زندگی می کنند و هویت های متکثر را به رسمیت می شناسند و هویت خاصی را اصالت نمی دهند و هویت خاصی را حذف نمی کنند.

حجت الاسلام "علی نصیری" رئیس مؤسسه معارف وحی در مورد اینکه فلسفه چگونه می تواند به تشکیل چنین جوامعی کمک کند به خبرنگار مهر گفت: مقوم شکل گیری یک جامعه چند تا هویت می تواند باشد. یکی هویت جغرافیایی است یعنی آن نقشه ای که برای هر کشور در تحولات مختلف تاریخی شکل می گیرد و افراد آن جامعه احساس می کند دارای هویتی واحد هستند حالا این هویت می خواهد ایرانی یا عراقی یا امریکایی باشد.

وی افزود: هویت دیگری که افراد را به هم پیوند می دهد و هویت اجتماعی اشان را شکل می دهد هویت زبانی است. یعنی داشتن یک زبان واحد. این هویت ممکن است حتی مرزهای جغرافیایی را هم کنار بگذارد مانند عرب زبان های کشورهای مختلف که حس هم وطنی و هم زبانی با هم دارند. هویت سومی که باز شکل دهنده اجتماع است و افراد را به هم پیوند می زند و بسیار تأثیرگذار است هویت دینی است. یعنی باورها و عقایدی که افراد دارند حالا این هویت خرده مذهب را در بر می گیرد تا برسد به حد باورهای کلان.

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد تصریح کرد: مثل هویتی که یک مسلمان برای خودش قایل است و حس می کند که به یک اجتماع یک و نیم میلیاردی پیوند خورده است. یا هویتی که یک مسیحی، یا بودایی یا هندو دارد. این هویت، هویت بسیار مهم و اساسی است. یک هویت دیگری که می تواند شکل دهنده جامعه باشد هویت فرهنگی است. این هویت می تواند ریشه های تاریخی و سنت ها و باورهای مختلفی را شکل دهد و می تواند در تحقق این هویت تأثیر گذار باشد. مثل هویتی که یک فرهنگ کردی، یا گیلکی یا لری دارند. این هویت در نوع نشست و برخاست و نوع لباس و غیره می تواند متجلی شود. باصطلاح جامعه شناسی اینها را هنجارهای اجتماعی می گویند. بهر حال بسیاری از جوامع با آنکه دارای یک مرز جغرافیایی واحدی هستند می توانند در دلشان هویت های مختلفی را شکل بدهند.

نصیری اظهار کرد: آن چیزی که مهم است و می تواند به پیوند اجتماعی کمک کند این است که ما این هویت هایی که دچار تنوع و تکررات هستند را بتوانیم در یک هویت اصلی تر و اساسی تر جمع کنیم. در واقع یک هویت ثانوی حاکم بر همه اینها شکل بدهیم. هیچ اشکالی ندارد که یک نفر یک هویت فرهنگی و زبانی خاص داشته باشد و هویت رنگ پوست برایش قایل شویم و امثال اینها، ولی این خیلی مهم است که اگر بتوانیم اینها را به مدار هویت مثل انسان قرار دهیم. یعنی هویت انسانی اینها را کنار هم بگذاریم. مثل اینکه انسانها دارای هویت حقیقی و اصیلی هستند و دارای یک خواست و اقتضانات و کنشها و میل ها و فطرت های مشترک انسانی هستند.

وی افزود: خیلی از مواقع در متون دینی داریم که به هویت انسانی افراد تکیه کنیم. مثلاً امام حسین(ع) وقتی در کربلا می فرماید اگر دین ندارید و هراسی از خدا ندارید در دنیااتان آزاد مرد باشید این آزاد مردی هویت انسانی است. زبان مشترکی است که همه انسانها می توانند داشته باشند. حضرت امیر(ع) به مالک فرمود وقتی به مصر می روی مردم دو دسته اند یا برادر دینی تو یا نظیر تو در آفرینش هستند. این هویت انسانی را حضرت مورد توجه قرار می دهد. جامعه مصر ممکن است تکرر دینی داشته باشد ولی از نظر هویت انسانی با هم شریک هستند. بنابراین بسیاری از فطریات، خواهش ها، خواست ها در حوزه انسانی می تواند خودش را سامان دهد و به یک هویت واحد برسد. اینکه همه انسانها نوع دوست هستند، همه اشان نسبت به هم محبت و مهر دارند، از ظلم و بی عدالتی و پراکندگی بدشان می آید، دلشان می خواهد به همدیگر خیر برسانند اینها می تواند هویت انسانی باشد.

این محقق و پژوهشگر حوزه علوم اسلامی یادآور شد: بالاترین هویتی که ادیان آسمانی بر آن تأکید کرده اند هویت دینی است. قرآن تعبیرش این است که ان المومنین اخوه این بالاترین هویت است. یعنی تمام آن هویت ها را می تواند تحت الشعاع قرار دهد. فردی را از این طرف کره خاکی به آن طرفش پیوند بزند با اینکه از نظر جغرافیایی، ریشه های تاریخی و زبانی

پراکنده هستند ولی دارای یک هویت هستند. این بالاترین هویت است که بتوانیم افراد جامعه را با همه هویت های دیگر زیر پرچمی به نام پرچم دین و باور مشترک بگذاریم. در حکومت جهانی حضرت ولی عصر(عج) همه انسانها یک هویت واحد می شوند و زیر یک پرچم گرد می آیند.

نصیری تصریح کرد: بنابراین اگر فلسفه بتواند همصدا با دین اگر تکثر دینی را بپذیرد این مسئله را به عنوان یک اصل تحمیل اجتماعی تلقی کند. مثل هویت تکثر دینی ای که در هندوستان داریم نه از باب اینکه همه ادیان را تأیید کنیم و بگوییم همه حق هستند بلکه به عنوان اینکه اینها پدیده ای هستند که در جامعه در سالهای متمادی ایجاد شده و نمی توانیم دیگر آنها را از جامعه بیرون کنیم. اگر اینطور نگاه کنیم و در نتیجه باور کنیم که اصل بر این است که همه افراد جامعه زیر یک پرچم بیایند و یک باور را بپذیرند این مسیر، مسیر درستی است. اما الان در دیدگاه های فلسفی که فلسفه اقیانوسی است که ساحلش ناپیدا است هم بالاترین و عالی ترین معارف دینی و معنوی در آن آمده و هم از آن طرف سنگین ترین صحبت ها راجع دین و مسئله متافیزیک و ارزشهای اخلاقی هم ذیل فلسفه آمده است. فلسفه روی نسبت این هویت ها صحبت می کند و می گوید که همه این ادیان و تفکرات و هویت ها می تواند در جای خودشان درست و اصیل باشند و بهره ای از صراط مستقیم داشته باشند. این همان بحث نسبت باورها است که ادیان الهی و فلسفه اسلامی آن را بر نمی تابند.

کلید واژه های مطلب: روز جهانی فلسفه 92 | رئیس مؤسسه معارف و وحی و خرد | حجت الاسلام علی نصیری |